



INHOUD

Een verdwenen brugkraan te Zoeterwoude
Derrick kraan in Leiderdorp
Afscheid Ed Schulte

Oproep aan een website bouwer
Verantwoording over 2019

2020
nieuwsbrief 2

Een verdwenen brugkraan te Zoeterwoude

Gerard van den Hoeven,
bewerking Gerard Jacobs

Tot maart 2019 stond bij de firma Omtzigt Bouwmaterialen in Zoeterwoude Rijndijk een brugkraan. Deze 60 jaar oude hijsinstallatie werd in 1959 vervaardigd door Fristol NV in Hazerswoude en per schip naar Omtzigt vervoerd.

De hele installatie is vast opgesteld met een portaal ofwel pyloonconstructie aan de waterkant en aan landzijde met een vaste ondersteuning op de dakrand van een gebouw. De kraan bestond in principe uit de hoofdlijger, klap en portaal met de pyloon. De klap kon worden opgehaald en weer neergelaten om ruimte te geven aan pyloon en twee staaldraden. Geheel omhoog gehesen werd de klap geborgd met een vanghaak en geheel gestreken hing de klap in twee hangstangen om de staaldraden te ontlasten.

Door de hoofdlijger reed een loopkat met grijperlierwerk met daaronder dus de grij-



*Zoeterwoude Rijndijk Hijsinstallatie in 2018
(Foto Jur Kingma)*

per. De grijper haalde de lading uit het binnenvaartschip en stortte deze in een trechter die zich dicht bij de waterkant bevond. Vandaar ging het goed met een transportbandensysteem naar een verzamelbunker die zich bovenin het gebouw bevond, vandaaruit werd het goed voor verdere verwerking gehaald.

Omtzigt

Het bedrijf was na de Tweede Wereldoorlog in handen van de broers Piet en Henk Omtzigt. In 1963 namen de broers Peter, Co en Juur Omtzigt samen de leiding over. Rond de eeuwwisseling had Omtzigt twintig

vrachtwagens rijden en circa vijftig personeelsleden in dienst. In 2009 nam Johan Omtzigt, zoon van Juur, de directie op zich. De bedrijfsactiviteiten aan de Rijndijk zijn in 2017 beëindigd. Met vestigingen in Rijnsburg en Nieuwegein blijft de naam Omtzigt voortleven.

Rijnzigt

Met de stopzetting aan de Rijndijk is het hele bedrijf inclusief deze installatie evenwel zonder enige ruchtbaarheid gesloopt om ook hier plaats te maken voor woningbouw. Met wat meer attentie van de "erfgoedhoeders" had er wellicht behoud van de installatie in gezeten. Nu alle opstallen zijn verwijderd, worden vanaf 2019 op het vrijgekomen bedrijfsterrein twee appartementencomplexen gerealiseerd onder de naam Rijnzigt. Dertig luxe koopappartementen aan de oever van de Oude Rijn, twaalf huurappartementen aan de kant van de Hoge Rijndijk.

(Deels ontleend aan *Leidsch Dagblad* van 4 maart 2019)

Derrick kraan in Leiderdorp

Dick van der Rest,
aanvullingen Gerard Jacobs

Op 10 november 2019 kwam er bij NedSEK een huloproep binnen uit Leiderdorp. Het betrof de Derrick kraan bij de plaatselijke watersport vereniging Doeshaven. Een dergelijk type kraan is zo langzamerhand vrij zeldzaam geworden en bovendien betrof het hier een exemplaar van Nederlandse makelij. De kraan is in 1954 gebouwd bij scheepswerf de Klop in Sliedrecht - nu een onderdeel van IHC -, in eerste instantie voor eigen gebruik op de hellingbaan. Na een aantal jaren is hij verkocht aan de firma Geveke in Papendrecht die er de Caterpillar motoren mee in en uit hees bij schepen. Doordat de gemiddelde omvang van de schepen toenam voldeed de kraan niet meer voor dat werk en werd hij vervangen door een torenkraan.



Derrick kraan, cabine en machinehuis

Van der Rest

Via de bedrijfsleider van Geveke, die zijn boot bij de watersportvereniging had liggen, kregen we deze de kraan cadeau, maar we moesten hem zelf demonteren. Dat heb ik met twee leden gedaan en hem naar Leiderdorp gebracht. Daar is hij weer opgebouwd en we gebruiken hem om schepen in en uit het water te hijsen.

Hij is ook al een keer verplaatst vanwege de nieuwbouw van huizen door de gemeente. De kraan is vrij simpel: je kan hijsen/vieren, op- en aftoppen en zwenken. Het max gewicht waar hij op getest wordt is 12 ton, d.w.z. de max. toegestane last is 10 ton. Alles is beveiligd d.m.v. eindschakelaars en een lastbeveiliging van het fabricaat Pat-Kruger. Vorig jaar hebben wij nog een nieuwe hijsrem geplaatst van het merk Sibre. De aandrijving bestaat uit een elektromotor van Heemaf met een controller met weerstanden. De hijs- en top- en zwenkbak worden d.m.v. Conax koppelingen en ketting aangedreven, alles op een enkele aandrijfjas. Het kraanboek is aanwezig en de kraan wordt ieder jaar gekeurd en getest door de fa. Swart.

Zij hadden vorig jaar ook een nieuwe hijsrem geplaatst en waren bereid om mij te helpen en we kwamen tot de conclusie dat de enige goede manier van reparatie het uitbouwen van de complete as was. En dit hebben we dan ook samen gedaan. Alle lagers, voeringen en sleepringen zullen worden vervangen en ook de kettingwielen en ketting worden vernieuwd. Dit gebeurt in hun werkplaats. De laatste keer was 19 jaar geleden, dus het was wel weer eens tijd. We denken dat het grootste probleem het wegslijten van de sleepringen was, van sommige was bijna niets meer over. De herrie kwam van de lagers die nog dateren van 1957. Daarmee was de grootste urgentie verholpen en kon de kraan weer draaien.

Oud ding > nieuw leven

Er waren nu na zoveel jaren gebruik problemen oplopen met de koppelingen, ook wordt soms de sleepring warm omdat hij slijpt. De persoon die bij de vereniging altijd het onderhoud deed is helaas overleden en het valt niet mee om iemand te vinden die de koppelingen goed kan afstellen en repareren. De onderdelen op zich zijn geen probleem, de fa Elsto kan het meeste leveren. De vraag was of NedSEK een bedrijf wist dat goed thuis is in deze oude



De cabine van de Derrickkraan



De Derrick kraan ten voeten uit

techniek, ook wat betreft het elektrotechnisch gedeelte, en of er nog iemand is die daar onderdelen van verkoopt of kan repareren. De motor is al eens bij van de fa. Van Bodegraven in Dordrecht gereviseerd. Dick wil de kraan graag voor de vereniging behouden, er gaan al stemmen op om het "oude ding" te vervangen door een nieuwe botenlift en dat zou hij toch wel erg zonde vinden, daar hij normaal prima werkt. En daar is NedSEK het natuurlijk helemaal

mee eens en hielp Dick aan een paar adressen die wellicht behulpzaam konden zijn. Een paar dagen daarna meldde Dick dat hij contact had met de fa. Boone uit Oud Beijerland en die heeft naar de Conax koppelingen gekeken.

Afscheid Ed Schulte

In de vergadering van 23 april 2020 heeft het bestuur van NedSEK afscheid geno-

men van bestuurslid Ed Schulte. Ed is vele decennia betrokken bij het behoud, restaureren en hergebruik van industrieel erfgoed. Zijn grote belangstelling betrof de relatie tussen gebouwen en kranen. Hij was vanaf 2007 betrokken bij het kranenproject waaruit vijf jaar geleden NedSEK voortkwam. Het bestuur van NedSEK dankt Ed voor zijn jarenlange inzet en betrokkenheid.

Oproep aan een website bouwer

In deze moeilijke tijden van de Corona is communicatie via internet en andere digitale media van extra groot belang. Naar het zich nu laat aanzien zullen de maatregelen voor het bewaren van de onderlinge afstand, met alle gevolgen voor de samenleving, nog wel langere tijd aanhouden. Het bestuur van NedSEK zoekt daarom een vrijwilliger die een nieuwe website voor NedSEK kan bouwen. Wie belangstelling heeft voor deze uitdaging kan zich melden bij secretaris Gerard Jacobs.

Verantwoording over 2019

Op de website van NedSEK - <https://www.kranenprojekt.nl/> - staan het secretariaat en het financieel jaarverslag over 2019 van NedSEK

NedSEK informatief

De Nederlandse Stichting Erfgoed Kranen houdt zich sinds de oprichting in 2015 bezig met de historie van de Nederlandse kranenbouwers en het kranengebruik.

Doelstellingen en activiteiten

Het behoud van cultuurhistorisch waardevolle kranen door technisch onderzoek, archiefonderzoek en advisering.

- Het behoud van historische kennis op het gebied van kranenbouw.
- Aanleg en instandhouding van documentatie en literatuur rond kranen(bouw).
- Behoud van archiefmateriaal van kraanbouwers.
- Enthousiasmering van een breder publiek door middel van publiciteit waaronder nieuwe media.
- Uitwisselen van kennis.
- Hieronder een database van kranenerfgoed.
- Studie naar de geschiedenis van de bouw en het gebruik van kranen en andere vormen van verticaal transport in Nederland.

- Het verspreiden van kennis over het erfgoed en de geschiedenis van kranen in Nederland.
- Onderzoek naar de opleidingsmogelijkheden van machinisten van het kranenerfgoed.

Publiciteit

NedSEK laat zich zien door middel van een website en een Facebookpagina. Daarnaast geven we lezingen en organiseren congressen, studiedagen en excursies.

2015 Studiedag "Haal op die Hijs" gehouden in het Maritiem Museum in Rotterdam

2016 Kranendag. Een bustour over de Maasvlakte met een bezoek aan de ECT Deltaterminal

2017 Kranendag. Een rondvaart door de Amsterdamse haven, havens Oost en West. Met een bezoek aan de IGMA en een lemniscaatkraan.

2018 Kranendag. Een rondvaart door de Rotterdamse havens vanaf Heijplaat naar de Botlek en terug naar de St. Jobshaven.

2018 Symposium "Haal op die Hijs" bij de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE).

Fondsen

Zonder financiële hulp lukt het ons niet om onze doelen te realiseren. De NedSEK is dan ook altijd geïnteresseerd in bijdragen van donateurs en sponsors.

Bankrekening

NedSEK heeft bankrekeningnummer
IBAN NL53ABNA0620094222.
ten name van "Nederlandse Erfgoed Kran"

Kamer van Koophandel

De Nederlandse Stichting Erfgoed Kranen, opgericht op 19 februari 2015, is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 62749390.

ANBI

NedSEK heeft een ANBI registratie onder nummer 854942087.

Boek

Het door ons uitgegeven boek 'Haal op die Hijs' is helaas uitverkocht. Een herdruk is in voorbereiding. U kunt daarop nu reeds intekenen.

Dank aan degenen die zich reeds gemeld hebben voor het donateurschap!!